

**Wroclaw Global Forum 2014:
Securing Atlantic Values for the Future
5. – 7. lipnja 2014.**

Poljski grad Wroclaw od 5. do 7. lipnja ove godine bio je treću godinu zaredom domaćin Globalnog foruma, znanstvenog skupa koji okuplja stručnjake s područja transatlantskih odnosa, Sjevernoatlantskog saveza i globalne sigurnosti. U godini kada se obilježava stota godišnjica početka Prvoga svjetskoga rata, šezdeset i peta godišnjica osnivanja NATO-a te dvadeseta godišnjicu osnivanja Savezničkog programa Partnersvo za mir glavni organizatori Forumu, Atlantsko vijeće SAD-a, Atlantsko vijeće Poljske te Poljski institut za međunarodne odnose (PISM), okupili su dosad rekordnih četrinstotinjak sudionika, ne samo iz članica Sjevernoatlantskog saveza već i iz zemalja kandidata i partnerskih zemalja danas najjačeg vojnopolitičkog saveza. Aktualno preliminarno postavljena agenda Forumu (paneli posvećeni suvremenim izazovima transatlantskog partnerstva, energetske sigurnosti, Transatlantskom trgovinskom i investicijskom partnerstvu Sjedinjenih Američkih Država i Europe – TTIP-u, budućnosti Europske Unije nakon parlamentarnih izbora 2014., posljedicama gospodarske i financijske krize po transatlantske odnose, odnosima Sjevernoatlantskog saveza i Europske Unije sa zemljama istočne postsocijalističke Europe, dosezima transformacije i modernizacije sigurnosnih snaga članica NATO-a i Europske Unije – *smart defense, pooling and sharing*) bila je nadopunjena aktualnom krizom u Ukrajini i situacijom na Krimu.

U raspravi je ispravno zaključeno kako je nerealno očekivati da će Rusija u potpunosti prepustiti Krim Ukrajini, ali je treba spriječiti u pokušaju da zauzme još interesnih sfera (Baltik). Upravo je kriza u Ukrajini viđena kao poziv na odlučno i brzo preispitivanje i definiranje nove uloge Saveza. Okončanjem misije ISAF u Afganistanu (završetak 2014. godine) Sjevernoatlantski savez mora poraditi na svom novom imidžu, i to prvenstveno većim jedinstvom članica u pogledu suvremenih izazova sigurnosti, povećanja izdvajanja iz nacionalnih proračuna članica za obranu. Dio istočnoeuropskih članica Saveza zalaže se za trajno stacioniranje savezničkih vojnih snaga na njihovu teritoriju (Poljska, Baltičke zemlje) kao svojevrsan obrambeni štit od Rusije.

Na Forumu je preporučeno da sljedeći *summit* NATO-a u Cardiffu, Wales, u rujnu ove godine naglasi dvojaku funkciju NATO-a: jačanje sustava kolektivne obrane (članak 5. Sjevernoatlantskog ugovora) i jačanje globalne uloge Saveza putem kriznog menadžmenta. Trenutačna kriza u Ukrajini pokazala je da je NATO kao vojnopolitički obrambeni savez itekako potreban ne samo za transatlantske saveznike već i za širu međunarodnu zajednicu. Glavno je pitanje koje se postavlja pred Savez je li on doista i učinkovit te u kojoj mjeri.

To je posebno važno u vremenima kada projekt Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske Unije ne daje planirane i očekivane rezultate, kad se Europska Unija po mnogim pitanjima dijeli (uključujući i odnos prema Rusiji), a stanovništvo zahvaća sve veća apatija i nezainteresiranost za europske integracijske procese. Upravo je u tim trenucima prisutnost SAD-a u Europi neizbježna.

U tom svjetlu ni najnoviji zajednički projekt, Transatlantsko trgovinsko i investicijsko partnerstvo između SAD-a i Europe, ne daje planirane rezultate. Sama ratifikacija TTIP-a još nije završena u nekim europskim zemljama, a brojne normativno-pravne i intervencionističke mjere zemalja s obje strane Atlantika otežavaju realizaciju programa.

Uza sve probleme unutar transatlantskog svijeta (SAD, Europa) i globalne nestabilnosti koje se manifestiraju izvan tog područja, ali svakako ostavljaju traga i na transatlantski svijet, institucionalizirane veze u okviru vojnopolitičkog saveza NATO-a prije šezdeset i pet godina još uvijek postoje, s tendencijom da se očuvaju i osnaže u budućnosti. Sjevernoatlantski savez u svojoj povijesti prolazio je kroz brojne krize, prilagođavao se promjenama unutar i izvan transatlantskog svijeta. Nakon krize u Ukrajini NATO se ponovno vratio na tradicionalni transatlantski prostor – Europu. Trenutačno su odnosi na relaciji NATO-Ruska Federacija svedeni na najniži stupanj od institucionaliziranja odnosa tih dvaju aktera; u nekim segmentima suradnja je u potpunosti prekinuta. Pa ipak, NATO će morati, možda već na sljedećem *summitu* u Walesu, redefinirati odnose s tom velikom zemljom.

Wroclaw Global Forum svojim je aktualnim, otvorenim, stručnim i danasve zanimljivim raspravama na svojevrstan način otvorio vrata predstojećem *summitu* NATO-a. No za razliku od *summita*, na kojem glavnu riječ ipak imaju punopravne članice Saveza, Forum je pružio priliku da i ostatak međunarodne zajednice iskaže svoje viđenje ne samo transatlantizma već i suvremenih sigurnosnih problema današnjeg svijeta.

Wroclaw Global Forum najveći je i najznačajniji skup takve vrste u Srednjoj i Istočnoj Europi i glavna poveznica tog postsocijalističkog dijela Staroga Kontinenta s globalno najutjecajnijom silom i najjačom članicom Sjevernoatlantskog saveza – Sjedinjenim Američkim Državama. I ove godine na njemu su, nažalost kao jedini predstavnici Republike Hrvatske, sudjelovali predstavnici Atlantskog vijeća RH.